

VÝCHOVA V RODINĚ

1. SLAĎOVÁNÍ PRÁCE A RODINY

Lucie Grůzová

Definice

míra, ve které jsou jednotlivci srovnatelně zapojení i spokojení se svými pracovními i rodinnými rolemi (Greenhaus, Collins, Shaw, 2003)

... pracovní zdroje se setkávají s potřebami rodiny a rodinné zdroje se setkávají s nároky práce takovým způsobem, který je efektivní v obou oblastech (Voydanoff, 2005)

... míra, ve které je efektivita a spokojenost jednotlivce v pracovních a rodinných rolích v souladu s individuálními životními prioritami (Greenhaus, Allen, 2006)

...slad'ování osobního a pracovního života je označení postojů a v návaznosti na tuto oblast i právních předpisů, které zohledňují požadavky zaměstnanců a zaměstnankyň udržet si profesní růst a zároveň se věnovat výchově dětí, péči o blízké osoby, osobním zájmům apod. (Gender Studies, 2009)

Priority

Zkuste si poskládat žebříček svých priorit.

PRÁCE/ŠKOLA, VOLNÝ ČAS (SPORT, KNIHY...), RODINA, PŘÁTELÉ, VÍRA...

IDEÁLNÍ ROZDĚLENÍ DNE

8 hod. spánek, 8 hod. práce, 8 hod. volný čas

Zkuste k prioritám, které jste si poskládali dát reálný čas.

Aktéři a legitimita problému z různých úhlů

1. Stát

Demografické důvody

Udržitelnost sociálního systému

Spoluzodpovědnost při výchově dětí

Snížení rizika nezaměstnanosti žen s dětmi

3. Zaměstnavatelé

Požadavky zaměstnanců

Legislativní závazky

Hodnotová východiska

Ekonomické důvody

2. Rodiny

Změny rodinného chování

Změny hodnotového systému

Nutnost dvou příjmů

Nároky trhu práce

Work Life Balance/Slad'ování práce a rodiny z pohledu zaměstnavatele

- další ekvivalent kombinace (nebo konflikt) pracovního a osobního života
- spojitost s efektivním řízením lidských zdrojů = zvládnout práci a soukromý život ke spokojenosti vlastní i těch, kteří jsou na nás závislí
- **Kdo všechno to je?**
- potřebu zajistit nějakou rovnováhu mezi prací a rodinou mají všichni
- více ohrožení nebo větší podporu potřebují:
 - **rodiče dětí do 15 let**
 - **osoby pečující o nemocné či závislé členy rodiny**
 - **lidé, kteří při zaměstnání studují**

Možnosti sladění v zaměstnání

- flexibilní pracovní doby je volitelný začátek/konec pracovní doby z pevně stanoveným středem.
- práce v režimu stlačeného pracovního týdne, tedy například čtyři dny po deseti hodinách
- zkrácení pracovních hodin (úprava smlouvy, dohody)
- rodičovská dovolená a návrat

Případová studie:

Pan Janák má malého syna, o kterého pečuje sám, a potřebuje pracovat pouze šest hodin denně, aby mohl dítě vyzvedávat ze školky. Jeho nadřízená však se zkrácením pracovní doby nesouhlasí, potřebuje přece pana Janáka mít k dispozici celou pracovní dobu.

Jak by pan Janák mohl argumentovat PRO potřebnou úpravu?

.....

.....

Jak jinak by šla jeho situace řešit než zkrácením úvazku?

.....

.....

Co byste vy udělali na místě nadřízené/nadřízeného pana Janáka?

.....

.....

Pracujte ve trojici a zkuste připravit scénku.

Hodnotové základy genderového uspořádání v ČR

dva preferované modely rodiny:

- **orientace na modifikovaný model** živitele a pečovatelky (žena vykonává méně náročné zaměstnání než její partner a přebírá větší díl péče o domácnost a děti‘)
- **egalitární model** (oba partneři vykonávají stejně náročné zaměstnání a péči o domácnost a děti si dělí rovným dílem‘)

populace v ČR je v této otázce rozdělena, v případě žen egalitární orientace převažuje orientace na modifikovaný model živitele a pečovatelky: 63% v případě mužů a 48% žen.

Naproti tomu egalitární orientace byla preferovaná 37% mužů a 52 % žen

Egalitární orientace narůstá se vzděláním např. ženy s vysokoškolským vzděláním: 35% orientace na modifikovaný model živitele a 65% egalitární orientace

Slad'ování neboli harmonizace z pohledu politiky státu

trend k re-familizaci rodinné politiky v České republice, jenž byl započat již před rokem 1989 a posílen v období 90. let (více příčin (viz Saxonberg a Sirovátka 2006))

dědictví komunistické minulosti jako je:

- institucionální dědictví (fragmentace politik, ‚jesle‘)
- ideologické dědictví (slabá tradice a diskreditace feministického hnutí, vnímání mateřství a rodiny jako výsostně privátní sféry svobody),
- aktuální ekonomické a sociální reality transformující se společnosti (tlaky na trh práce)

trend k re-familializaci preferencí vůči politikám má základ v reálném genderovém uspořádání společnosti (strukturálně ‚vynucené‘ preference):

- tradiční dělba práce mezi muže a ženy v domácnosti
- reálně nižší průměrný výdělek žen - finanční kompenzace od státu je pak nazírána jako lepší řešení
- silná preference péče o děti v rodině až do věku 3-4 let
- sociální politikou je fixován model déle přerušované pracovní kariéry žen (rod. dovolená), jenž odpovídá modifikovanému modelu živitele a pečovatelky

+reakce na komunistickou minulost

Harmonizace rodiny a zaměstnání

Komplexní systém vzájemně propojených voleb:

- o úrovni a formě účasti rodičů na trhu práce,
- o způsobu zajištění vhodné péče o děti,
- o rozdělení péče a domácí práce a s tím vším spojené volby o genderových vztazích
- s tím souvisí i využití či potřeba opatření rodinné politiky

Harmonizace z pohledu rodiny

Dvoukariérní rodina

mimořádná inteligence, houževnatost a výkonnost, jež daly zkoumaným ženám a mužům vyniknout v profesi, jim taky byly oporou při organizování jejich rodiny a zvládnání péče o děti.

Dvouosobní kariéra

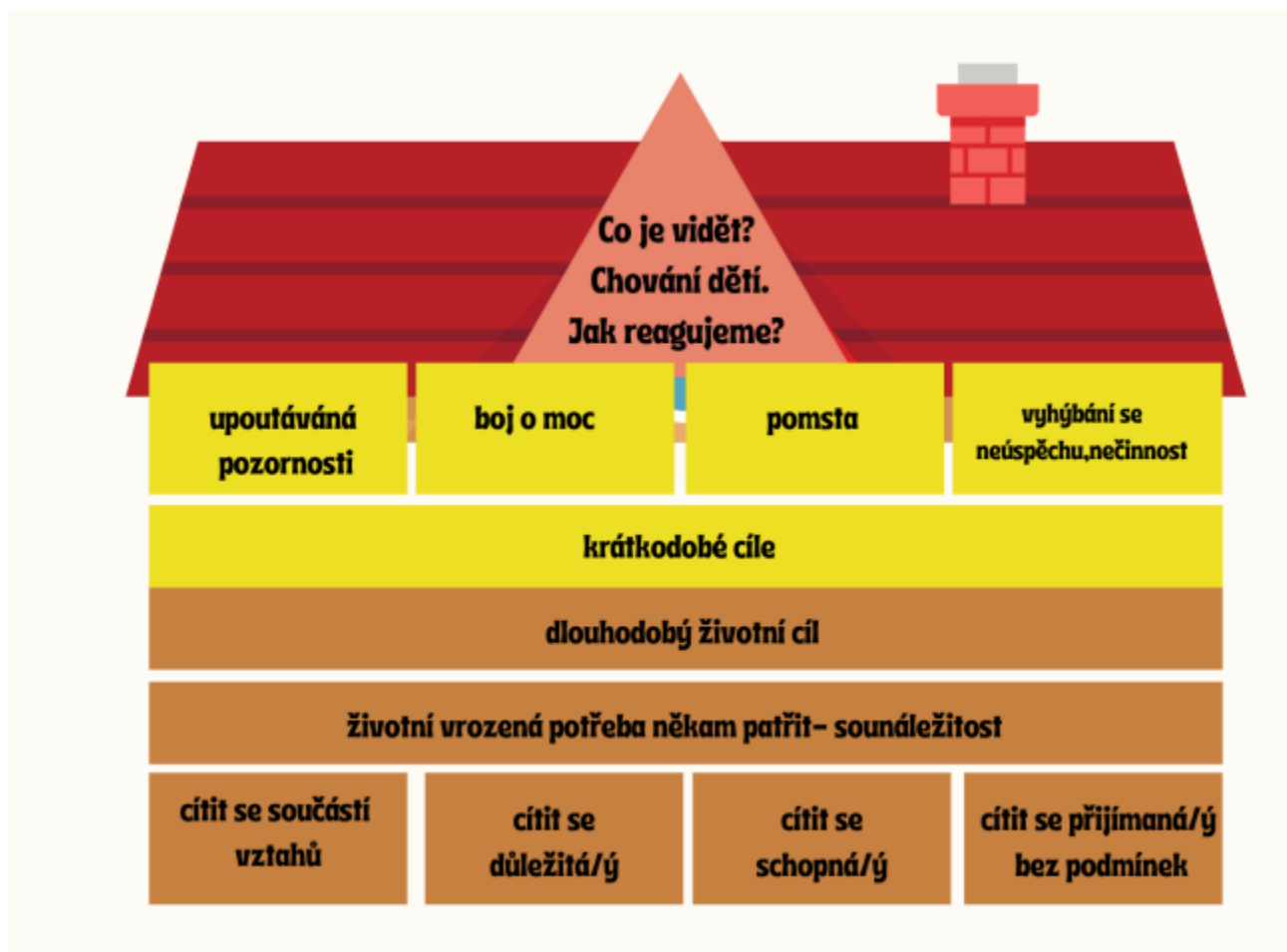
Manželský pár se rozhodne založit svůj sociální vzestup na spolupráci v podpoře kariéry jednoho z manželů. I ten druhý v páru pak investuje své mobilizované zdroje do podpory jediné kariéry v rodině.

Dvoupříjmové rodiny

Jsou rodiny, kde oba manželé vykonávají nekariérové povolání.

Mũj dũm

Dům porozumění

Publikace

Slad'ování práce a rodiny: možnosti a perspektivy pro zaměstnavatele. Zpráva z kvalitativního šetření. Genderové informační centrum NORA, 2010.

Joseph G. Grzywacz and Dawn S. Carlson. Research Conceptualizing Work-Family Balance: Implications for Practice and Research, Advances in Developing Human Resources, 2007.

Zpravodaj Rovné příležitosti do firem: <http://zpravodaj.genderstudies.cz>.
Český statistický úřad:

<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/czam080410analyza10.doc>.

Ministerstvo vnitra ČR. 2017. Výroční zpráva o vytváření podmínek pro sladění rodinného a osobního života s výkonem státní služby služebními úřady za rok 2016. Praha: MV ČR.